

Szathmáry Béla

A REFORMÁTUS EGYHÁZTAGSÁGRÓL

Jelen tanulmány az egyház külső rendjéről, azaz a jogilag szervezett egyházzól szól, a kérdést alapvetően egyházjogi és nem dogmatikai szempontból járja körül a hatályos egyházi normáink figyelembevételével. Itt kizárólag abból a szempontból szükséges és fontos meghatározni a tagság fogalmát, amelyből a magyar reformátusságnak a jogi szervezethez való kapcsolódása, azaz egyházjogi jogviszonya megállapítható.

Mind a világi jog, mind az egyházjog a látható egyházat egyfajta sajátos társadalmi szervezetnek fogja fel. Ez következik az állam és az egyház különvált működésének egyházi és világi elismeréséből. Ebben a rendszerben a kötelező egyháztagság helyébe az önkéntes csatlakozáson alapuló, hitvalló egyház rendszere lép. Míg a népegyházban a születés ténye folytán a gyermek vallása a szülei vallásához igazodott, s korábban a vegyes házasságok esetében a gyermek vallási hovatartozását állami törvények rendezték, addig a szabad egyház szabad államban elve következményeként, a mai állami alkotmánytörvényi rendelkezések alapján az állam és az egyházak elválasztott működése alapján tudomásul kell venni azt, hogy felnőtt korban mindenki önként csatlakozhat ahhoz az egyházhoz, amelyikhez akar, amely megfelel vallási meggyőződésének, vagy kívül maradhat minden egyházon. Az állami jogrendszer egy vallási közösség jogi személyként való elismertségéhez megköveteli, hogy az adott szervezetnek – legalábbis az alapításkor – azonosítható tagsága legyen. Arról pedig maga a szervezet dönt, hogy kit tekint hozzá tartozónak, kit és milyen eljárással vesz fel tagjai sorába. A Magyarországi Református Egyház Alkotmánytörvénye azonban nem határozza meg az egyháztagság keletkezésének és megszűnésének feltételeit, módjait,

csak utalást tartalmaz arra, hogy kit tekint tagjának. Ezek azonban alapvetően nem jogi eljárások. Ez a hiányosság vélhetően annak a korszaknak a sajátossága, amikor az anyakönyveket az egyházak vezették, továbbá állami és egyházi törvények határozták meg a született gyermek felekezeti hovatartozását.

Az állami anyakönyvezés kötelezővé tételétől, de leginkább az állam és az egyházak elválasztásától, a szabad vallásgyakorlat alkotmányos alapjogi elismerésétől kezdődően, továbbá a jogi személyekre vonatkozó állami jogszabályoknak való megfelelés érdekében az adott jogi személynek, így a Magyarországi Református Egyháznak is szabályoznia kellene, hogy kit, milyen feltételekkel tekint az egyházhoz tartozónak, továbbá ez a tagsági jogviszony milyen feltételekkel és módokon szűnhet meg. Már csak azért sem szabad figyelmen kívül hagynunk az egyháztagság megszűnésének kötelező szabályozását, mert az Emberi Jogok Európai Bírósága a vallásszabadságról rendelkező 9. cikkel¹ való összeegyeztethetőség feltételeként határozta meg, hogy a *tagság ne legyen kötelező. A kilépés lehetőségének a tagok számára rendelkezésre kell állnia.*²

A Magyarországi Református Egyház tagjának tagsági viszonyát nem köti egyházközi tagsághoz, így a jogok és köteleességek gyakorlása döntő részben nem kötődik egy adott egyházközi tagsághoz. A Magyarországi Református Egyház tagjaként elfogadott személy az országos egyházhoz tartozik, annak tagja. Ebből erednek egyháztagi jogainak és kötelezettségeinek különböző területei. A Magyarországi Református Egyházban – eltérően az evangélikus egyháztól – egyházközi tagság nincsen. Az egyháztagot egy adott egyházközséghez az ún. egyházközi illetőség köti, azaz a Magyarországi Református Egyház tagja ahhoz az egyházközséghez tartozik fő szabály szerint, ahol a lakóhelye van.

A tagsági viszony és az egyházközség viszonyában az egyháztagság tehát megelőzi az egyházközséget, mivel a törvény fogalmazása szerint az egyházközség az egyház tagjainak meghatározott területen élő és az egyházi törvény szerint szervezett gyülekezete. Az egyház tagjává tehát nem a jogilag szervezett gyülekezethez (egyházközséghez) való tartozás tesz, hanem a törvényi előírásoknak való megfelelés. Ez helytálló lehet abban az értelemben, ha egyháznak – mint egy egységes, nagy gyülekezet jogi szervezetszerű formáját öltő egységnek – a Magyarországi Református Egyházat mint egészet tekintjük. Az állami egyházjog értelmében nem is tehetünk mást, hiszen az egyházakról szóló törvény alapegységként ezt a szervezeti formát ismeri el, s ezen belül az egyes egyházközségek mint e nagy szervezet önálló szervezeti egységei szerepelnek, jogi személyiségük is a belső szervezeti törvény, az egyházalkotmány alapján illeti meg őket. Ebből következően a kormányzati felosztás felülről lefelé tartó úton halad. Ezzel szemben – s az Alkotmánytörvény szerkezeti felépítése is ezt erősíti – a kálvini elvek

1 1950. november 4-én Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló európai egyezmény, röviden az Emberi Jogok Európai Egyezmény 9. cikke a gondolat-, lelkiismereti és vallásszabadságról.

2 Darby kontra Svédország ügy A sorozat 187. számú ügy, 1990. október 23-i tanácsban hozott ítélet. Egy finn állampolgárt arra köteleztek Svédországban, hogy adót fizessen a Svéd Egyháznak, melynek az illető nem volt tagja.

szerint az egyház s a kormányzat felépítése szempontjából a belső, református egyház-jog szerint alapegységnek az egyházközséget tekintjük, az összes többi kormányzati egység az itt született döntések eredményeként létezhet. Ezért álláspontom szerint az egyháztagságnak elengedhetetlen feltételül kellene szabni, hogy az egyháztag ne csak a nagy, jogilag szervezett gyülekezet, a Magyarországi Református Egyház, hanem az egyházközség – elsődlegesen az egyházközség – tagja legyen, s az itteni nyilvántartásba vételével váljon a Magyarországi Református Egyház tagjává.

Az egyháztagság keletkezése – a református egyház szertartása szerinti kereszteléssel

Az egyházalkotmány alapján a Magyarországi Református Egyház tagjának tekint minden magyar, illetve Magyarországon élő nem magyar állampolgárt, akit

- 1) *a református egyház szertartása szerint megkereszteltek, valamint*
- 2) *azt a nagykorú keresztyént is, aki magát reformátusnak vallja.*

Az egyházunk Alkotmánytörvénye az evangélikus egyház törvényi szabályozásától eltérően nem tesz különbséget egyháztagság és egyházközségi tagság között. Ez a megfogalmazás azonban inkább teológiai, mint jogi, s hogy ez így van, erre az egyháztagság keletkezésének szabályozása hiányából következtethetünk. A keresztelés ugyanis nem jogi eljárás, a református vallástétellel keletkező egyháztagság feltételeit, a vallástétel mikéntjét és az egyháztagságot keletkeztető jogi aktust az Alkotmánytörvény nem szabályozza. Ha a Magyarországi Református Egyház tisztán népegyház lenne, akkor elegendő lenne a történelmi hagyományok alapján a születés ténye, majd az ezt követő keresztelés, amely a gyermek neve szerint az apa vagy az anya (vagy mindkettő) református volta következtében a református egyházhoz tartozóvá tenné a gyermeket. A református egyházjogban azonban a hagyomány nem jogforrás, s mivel a gyermek vallását és egyházi hovatartozását állami törvény már nem rendezi, magának az egyháznak kell pontosan meghatározni a tagsági viszony keletkezésének körülményeit. A törvényi rendelkezés csak abban az értelemben magyarázható, hogy a keresztelés egyetemlegességét elfogadó katolikus és evangélikus egyház mellett a református egyházhoz való tartozást kívánja hangsúlyozni *a református egyház szertartása szerinti* kereszteléssel. Az egyetemes érvényű sákramentumban, a keresztelésben való részesülés kérdése nem vitatott. A református egyház szerinti kereszteléssel a megkeresztelt személy a Magyarországi Református Egyház tagjává válik, egyházjogi értelemben egyháztagsági jogviszonya nem az adott egyházközséggel, hanem a teljes egyházzal jön létre, jogait és kötelezettségeit ez a minősége fogja meghatározni.

Az egyháztagság mint jogi, egyházjogi kategória keletkezését illetően kézenfekvő megoldást jelentene a nyilvántartásba vétel, amelynek első lehetséges, de még nem jogi aktusát egy református egyházközségben megtörtént keresztelés jelentené. Az egyházi anyakönyvbe való bejegyzéssel együtt megtörténhetne az egyháztagkénti nyilvántar-

tásba vétel. Ezt azonban az egyház törvényei nem írják elő, nyilvántartási kötelezettség csak a választójoggal rendelkező, teljes jogú egyháztagok vonatkozásában létezik, az is csak az illetékes egyházközségben. Abban az egyházközségben, ahol az egyháztagnak az állandó lakóhelye van, ott legalább egy éve lakik és legalább 3 éve egyháztag. A Magyarországi Református Egyház nem lelkész tagjairól nem vezet nyilvántartást. Kereszteléskor a szülők, keresztszülők „léptetik be” a megkeresztelt gyermeket az egyházba. Egyháztag lesz, de ennek következményeiről, tartalmáról, súlyáról a dolgok természete folytán nem rendelkezik, különösen hiányzik a meggyőződés, amely őt hitvalló egyháztaggá tenné. Tudjuk, hogy a reformátusságon belül is vannak olyan nézetek, amelyek a gyermekkeresztséget s általa az egyházhoz, mégpedig a *nem látható egyházhoz* tartozást is teológiai alapon utasítják el. A rendszerváltást követő alkotmányozásunk idején Miklós Ádám így fogalmazott: „A Krisztus-testbe hit által oltatunk be. A keresztség a hitet és a hit által nyert üdvjavakat pecsételi el és erősíti meg. A keresztség nem ad többet, nem ad mást, mint aminek az ember hite által már részese. A sákramentum aktusa, a keresztvízzel való leöntés, nem tesz senkit az egyház tagjává. [...] Az egyház tagjainak egyedüli ismertetőjegye, hogy Isten kegyelméből, a Lélek által hisznek megváltó Urukban, a Jézus Krisztusban. Ha a keresztség sákramentuma valóban az Istentől adatott, meglévő és megvallott hit pecsétje, akkor és csak akkor igaz az, hogy a megkeresztelt emberek az egyház tagjai, de nem a keresztség, hanem a hit által.”³ A törvény azonban a megkeresztelt embert a keresztyén közösségként értelmezett egyetemes anyaszentegyház tagjának, így – ha az a református egyház szertartása szerint történt – a jogi szervezettségben megjelenő *látható egyház*, a Magyarországi Református Egyház tagjának is tekinti. A pár napos csecsemő persze a kereszteléssel – akkor is, ha elfogadjuk, akkor is, ha nem a gyermekkeresztelés egyháztagságot keletkeztető aktusát – csak jogalanyiságot szerez, hiszen a törvény által szabályozott jogokat és kötelezettségeket önmaga nem gyakorolhatja. Mivel a törvény a felnőttkeresztségre eltérő szabályokat nem tartalmaz, így a felnőttek keresztelésénél sem lenne megkövetelhető hitvallástétel. Ezzel szemben tapasztalhatjuk, hogy egyházunk a felnőttkeresztséget bizonyos összefüggéseiben összekapcsolja a konfirmációs fogadalomtétellel, s egyidejű, egymást szorosán követő sorrendben először keresztel, majd ezt követi közvetlenül a konfirmáció is. Ugyanakkor ez sem jelenik meg a jogi szabályozásban, csak az Egyház honlapján quasi ajánlásként megjelenő liturgiai mintában. A honlapon közzétett istentiszteleti rendtartást⁴ úgy láthatjuk, mint „hivatalosan használatban lévő” istentiszteleti rendtartást, de hogy ez a hivatalosság mit jelent, egyházjogilag értelmezni nem tudjuk, mert erről semmiféle, az egyházalkotmányban szereplő jogforrás nem rendelkezik. E „hivatalosan használatban lévő” rendtartás B. részében, a felnőttkeresztségről szóló rész ezzel kezdődik: „A 10. életévét betöltötteket tekintjük felnőtteknek, akiket a keresztelés előtt katekézisben részesít az egyház. *Ilyen esetben a keresztség és a konfirmáció egy*

3 MIKLÓS ÁDÁM: Az egyháztagság és a gyermekkeresztség, *Református Egyház*, 46. évfolyam, 1994/7–8, 180–183, 181.

4 Istentiszteleti rendek, *reformatus.hu*, URL: <https://reformatusmeghaz.hu/egyhazunk/istentiszteleti-rendek/> Utolsó letöltés: 2024. 08. 17.

alkalommal történik.” Ebből következően a 10. életévét egy nappal betöltött személy már csak akkor keresztelhető meg, ha azt követően azonnal konfirmációs fogadalmat is tesz. A református gyermekek az általam ismert szintén csak alkalmazott, de már csak a katekézis gyakorlata alapján is, tizenhárom-tizennégy éves korban tett *konfirmációs fogadalomtétellel* válnak az egyházjog szerint „felnőtté”. Határozott véleményem azonban, hogy a 10. életévét éppen betöltött gyermek még sem általános ismeretanyaggal, műveltséggel, sem bibliaismerettel, hitvallásismerettel nem rendelkezik, hogy a református keresztyén vallás a további életét meghatározó meggyőződésévé válhatott volna.⁵ A gyermekkeresztség idejét és a konfirmáció legkorábbi idejét tehát nem szabályozza törvényi előírás. Ez is azt erősíti, hogy ezek az aktusok a református egyház számára elsődleges teológiai és nem a másodlagos, látható egyház fogalmához kapcsolódnak, azaz úgy létesítenek, módosítanak tartalmában egyházjogi jogviszonyt a Magyarországi Református Egyházval, hogy erre vonatkozóan jogi szabályozás nincsen, azaz a szűkebben értelmezett legitimáció hiányzik.

Az egyháztagság keletkezése – áttéréssel

A más szertartás szerint keresztelt személyt egyházunk csak akkor kívánja az egyház tagjának tekinteni, ha – bár már más keresztyén egyházban megkeresztelték – majd nagykorúsága idején *magát reformátusnak vallja*. E vallástétel mikéntjének, feltételeinek meghatározásával egyházalkotmányunk azonban adós marad.⁶

Ez a törvényi szövegezésből következően feltételezi a nem református, de keresztyén keresztség meglétét, ebből következően itt csak a más keresztyén egyház tagjainak a hatályos egyházalkotmányi törvényünkben már nem szereplő *belépéséről, betéréséről, áttéréséről* lehet szó. Mivel a törvény keresztyént említ, ebből az következik, hogy valamely keresztyén felekezetenél kellett a keresztség sákramentumában részesülnie a keresztség egyetemes, valamennyi keresztyén egyház által elfogadott és elismert sákramentuma alapján, mert

5 A hitvallások tartalmi megismerésére felkészült korosztály életkori sajátosságaihoz lásd Németh Dávid: A konfirmáció időpontjának fejlődéslelektani kérdései, *Collegium Doctorum*, 4. évfolyam, 2008/1, 148–157. URL: <https://dc.reformatus.hu/data/2014/03/07/dc2008.pdf> Utolsó letöltés: 2024. 07. 23.

6 A hatályos egyházalkotmányi törvényünk elfogadásának folyamatában felvettem, hogy maga a törvény írja elő: a „magát reformátusnak vallja” kitétel – figyelemmel a nagykorúság törvényi feltételként történő meghatározása mellett – egészüljön ki konfirmációs fogadalomtétellel is. A felnőtt egyháztagnak már kellő ismerettel kell rendelkezni ahhoz, hogy vallási hovatartozását meggyőződése alapján definiálja. A meggyőződés ebben az értelemben a Szentírás és különösen a református hitvallások ismeretét, annak maradéktalan elfogadása melletti elkötelezettséget kell, hogy jelentse, ne pedig egy tartalom nélküli kijelentést. Ezt a Zsinat nem fogadta el. Az ok meglehetősen szomorú, és nem egy hitvalló egyházra mutató körülmény volt. A nagyszámú vegyes házasságra tekintettel kialakult gyakorlat ugyanis az, hogy a nem református keresztyén házastárs a református házastársával együtt jár templomba, vesz részt a gyülekezeti alkalmakon, és ami sajnos az ellenzők legfontosabb érve volt, hogy az adott egyházköztségben egyházfenntartói járulékot is fizet. Ezért ennek elvesztését vizionálták a konfirmáció előírásával. Tehát a református hitvallásosság követelményét az anyagi érdekek felülírták. E nézetet követők a kérdést azzal látták megoldhatónak, hogy a nem konfirmált egyháztag nem lesz teljes jogú egyháztag, így sem aktív, sem passzív választójoggal nem rendelkezik, de „jó” egyháztag marad.

formailag csak így vált Krisztushoz tartozóvá, keresztyénné, de egyben egy másik, jogilag is szervezeti formát öltő, az állami egyházjog alapján működő nem a Magyarországi Református Egyházzal azonos vallási közösség tagjává. A keresztelessel keresztyénné válás teológiai aktusát elfogadhatjuk, amennyiben az egyházalkotmány rendelkezésénél fogva maga a Magyarországi Református Egyház is az egyetemes keresztyén anyaszentegyház része. Joggal vethető fel az a kérdés, hogy a nagykorú személynek milyen, a református-ságot kijelentő nyilatkozata keletkezteti tagsági viszonyát a Magyarországi Református Egyházban. Elegendő minden további feltétel nélkül magát reformátusnak kijelenteni, vagy ez a kijelentés a konfirmációs vallástétel kell, hogy legyen?

A törvény csak a teljes jogú egyháztagság feltételeként írja elő a konfirmációt. Ha a konfirmáció nélkül a református szertartás szerint megkeresztelt nagykorú személy mindenféle tartalmi előírás és formai kötöttség nélküli „vallástételével” tagjává vált a Magyarországi Református Egyháznak, akkor a nem reformátusként megkeresztelt és nem konfirmált személy tagsági jogviszonya a Magyarországi Református Egyházzal létrejön ugyan, de nem lesz teljes jogú egyháztag, és ugyanakkor rendezetlenné válik a jogi kapcsolata a keresztelessel létrejött másik keresztyén egyházzal, vallási közösséggel. Ez a jogi helyzet független attól, hogy teljes jogú református egyháztaggá a konfirmációs vallástétellel és az egyéb törvény által meghatározott feltételek teljesítésével válik. Ugyanakkor ez nem elsődlegesen belső, azaz református egyházjogi kérdés, hanem az állami egyházjog által érintett kérdés lehet. Némi szarkazmussal jelenthetjük ki, hogy ez a bizonytalan állami egyházjogi helyzet ma már valójában egyik vallási közösséget sem érdekli, hiszen az egyházi hovatartozás jószerével csak a személyi jövedelemadó 1 %-ának felajánlásánál és az ebből következő állami támogatásnál játszik szerepet, hiszen az állam által nyilvántartott egyháztagság nem létezik, ennek a szenzitív adatnak az állami nyilvántartása alkotmányellenes lenne.

A Magyarországi Református Egyházzal egyszerű nyilatkozattal tagsági viszonyt létesítő személy esetében további jogi aktusra nem kerül sor, hiszen a Magyarországi Református Egyház sem vezet tagsági nyilvántartást. A konfirmációs fogadalomtétel a taggá vált személy akarathatározásán múlik, s ha a feltételeknek eleget tesz, akkor az áldásvétellel válik az olyan tagjává az egyházunknak, aki az egyéb feltételek megléte esetén már ún. teljes jogú egyháztagságot szerezhet, melynek következtében választói névjegyzékbe kerül, s ezzel egyfajta nyilvántartott egyháztag lehet. Nyilvántartásba tehát csak a választójoggal rendelkező egyháztagot vesszük, s nem is közvetlenül az adott közösséghez való kerülésekor, hanem meghatározott idő elteltével. Az egyháztagot egyházi törvényi rendelkezés alapján az ún. egyházközségi illetőség rendeli egy meghatározott egyházközséghez. A teljes jogosultság (aktív és passzív választójog) megszerzéséig függő jogi helyzet áll elő. Ez tehát a jogilag már nem szabályozott belépés aktuusa.

Ugyanakkor érdekes ellentmondás, hogy a 10. életévet betöltött, de még a keresztség sákramentumában nem részesült személy már csak akként válhat a keresztelessel a Magyarországi Református Egyház tagjává, ha ezt követően azonnal konfirmál is a „hivatalosnak tekintett” szertartási rend szerint, míg a már más keresztyén egyházban csecsemőként megkeresztelt személyre ilyen kötelezettség nem vonatkozik, mi több,

szóban, írásban nem is kell „magát reformátusnak vallani”, hanem elegendő az ún. ráutaló magatartás, azaz a református közösségi alkalmakon való részvétel, illetve az egyházfenntartói járulékok megfizetése.

A nagykorú kereszttelt személy, amikor kéri az egyháztagok közé való felvételét, a törvényi feltételeket igazolni köteles. Amennyiben egy keresztyén egyház rendje szerint megkeresztelték, ezt okirattal igazolni tudja, úgyszintén konfirmációját, bérmlását is, ha ez megtörtént.

Az egyháztagság keletkezése – egyházpolitikai döntés alapján

Az egyháztagságot ettől szélesebb körre kiterjesztő rendelkezést tartalmaz az a 2005. évi I. törvénnyel módosított 1967. évi I. törvényünk 1. § (2) bekezdése, mely szerint a Magyarországi Református Egyház tagjának tekinti a világ bármely részén élő, magát magyar reformátusnak valló és ezt kinyilvánító egyháztagot. E törvényi rendelkezés értelmében ilyen nyilatkozatot tehet bármely más ország polgára vagy hontalan személy is. További problémát jelent, hogy a törvény szövegének textuális értelmezése kapcsán e személy esetében e törvényünk nem írja elő, hogy a nyilatkozó személy keresztyén, azaz bárhol a keresztség sákramentumában részesült személy legyen, nem ír elő életkori feltételt, és nem határozza meg a „vallástétel” és a „kinyilvánítás” formai feltételeit. Így a törvényi felhatalmazás alapján a Magyarországi Református Egyház tagjaként kezelt, magát bármilyen módon reformátusnak valló és ezt bármilyen formában kinyilvánító személy lehet a református egyház szertartása szerint megkeresztelt, más keresztyén egyházban megkeresztelt, lehet kiskorú, lehet nagykorú, lehet konfirmált és nem konfirmált személy is. Ugyanakkor a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező a Magyarországi Református Egyház tagjának tekintett személy az egyházközségi illetőség fő szabályának értelmében egyetlen hazai egyházközséghez sem tartozik. Az 1967. évi I. tv. 1. § (3) bekezdése alapján e személy egyháztagsági jogait és kötelességeit az állandó lakóhelye szerint szervezett, önálló működésű, autonóm egyházi szervezetben (határainkon túli református egyházban) gyakorolja. Ennek következtében a magyarországi lakóhellyel nem rendelkező egyháztag az egyháztagságból eredő és az egyházközségi illetőség alapján gyakorolható jogaival (aktív és passzív választójog) és kötelezettségeivel (egyházi közterhek viselése) a Magyarországi Református Egyházban nem élhet. Ezt az egyházi törvénymódosítást egy közpolitikai esemény, a határainkon kívül élők magyar állampolgárságának megadásáról szóló népszavazás eredménytelensége motiválta. Ez a törvényi szabályozás lényeges belső kollíziót jelent a Magyarországi Református Egyház – az állami egyházjogi elismertségéhez igazodóan szövegezett – önmeghatározásával, mely szerint az egyház a Magyarország területén működő református egyházközségekből áll. A külföldi református vallású testvéreink azonban nem tartoznak, mert az egyházközségi illetőség törvényi szabályai szerint nem tartozhatnak egyetlen határon belüli egyházközséghez sem. Egyháztagsági státuszuk mind a belső, mind az állami egyházjog szempontjából ekként megkérdőjelezhető, legfeljebb szimbolikusnak tekinthető.

A hatályos egyházalkotmányi törvényünk 28. § (3) bekezdése szerint a Magyarországi Református Egyház valamely egyházközségéhez tartozó teljes jogú egyháztagjai

közé kérheti felvételét az adott egyházközség presbitériumától az az evangélikus felekezetű nagykorú, konfirmált keresztyén, aki helyzetéből fakadóan a Magyarországi Református Egyház rendjét megtartva, hitét egyházunk keretein belül kívánja gyakorolni. Ezt a törvénymódosítást a korábban hatályos egyházalkotmányunk módosítása iktatta be a Leuenbergi Konkordátum végrehajtása érdekében. A nagykorú, teljes jogú egyháztagi státusz aktív és passzív választójoggal jár az egyéb feltételek teljesülése esetén, így például a teljes jogú egyháztagságot szerzett evangélikus testvérünk bármely nem lelkészi, lelkész esetén lelkészi tisztségre is választható a törvényi rendelkezés folytán.

Összefoglalóan:

A MRE tagja, azaz a református egyházi ellentmondásos törvényi szabályozás folytán a Magyarországi Református Egyházzal tagsági jogviszonyban áll

- a) a református egyház szertartása szerint megkeresztelt,
- b) a bármely keresztyén egyház szertartása szerint megkeresztelt,
- c) magyar,
- d) Magyarországon élő nem magyar állampolgár,
- e) a világ bármely részén élő bármilyen állampolgárságú vagy hontalan személy,
- f) aki magát magyar reformátusnak vallja, és ezt kinyilvánítja.

Az egyháztagság megszűnése

Az egyháztagság megszűnéséről nincsen törvényi rendelkezés, de nyilvánvalóan megszünteti az egyháztagságot a tag halála, s ha biztosítjuk az illető személy akaratelhatározásán múló tagsági viszony keletkezési módot, akkor lehetővé kell tennünk az ilyen módon való megszüntetést, azaz a kilépést is. Az egyháztagság, azaz valamely jogi szervezeti formában működő vallási közösséghez tartozás a vallásszabadság összetevői között személyes, nem korlátozható (abszolút) alapjog, így attól belső egyházi döntéssel senkit megfosztani nem lehet. Egyházunkban tehát a kiközösítés mint a korábban létezett büntetési forma már nem létezik. Legfeljebb az egyházunkkal lelkészi szolgálati viszonyban álló egyháztagok foszthatók meg egyházi bírósági döntéssel a szolgálat ellátásának lehetőségétől, azaz csak a lelkészi szolgálati, illetve lelkészi jogviszonyuk szüntethető meg, de az egyháztagságuk nem. Az egyháztagsági kilépést egyházi törvényeink nem kötik semmiféle jogi aktushoz, így nyilatkozattételhez sem. A más vallási közösséghez csatlakozó, vagy más közösséghez nem csatlakozó, egyházunkat elhagyó személy legfeljebb a teljes jogú egyháztagi nyilván tartást jelentő választói névjegyzékből kerül törlésre.

ABSZTRAKT

A református egyháztagságról

Mind a világi jog, mind a felekezeti egyházjog a látható egyházat egyfajta sajátos társadalmi szervezetnek fogja fel. Ez következik az állam és az egyház különvált működésének egyházi és világi elismeréséből. Ebben a rendszerben a kötelező egyháztagság helyébe az önkéntes csatlakozáson alapuló, hitvalló egyház rendszere lépett. Az állami jogrendszer

egy vallási közösség jogi személyként való elismertségéhez megköveteli, hogy az adott szervezetnek – legalábbis az alapításkor – azonosítható tagsága legyen. Arról pedig maga a szervezet dönt, hogy kit tekint hozzá tartozónak, kit és milyen eljárással vesz fel tagjai sorába. A Magyarországi Református Egyház Alkotmánytörvénye azonban nem határozza meg az egyháztagság keletkezésének és megszűnésének feltételeit, módjait, csak utalást tartalmaz arra, hogy kit tekint tagjának. Ezek azonban alapvetően nem jogi eljárások. A Magyarországi Református Egyháznak is szabályoznia kellene, hogy kit, milyen feltételekkel tekint az egyházhoz tartozónak, továbbá ez a tagsági jogviszony milyen feltételekkel és módokon szűnhet meg. A tanulmány a hatályos jogi szabályozás értékelése mellett tesz javaslatot a jogi szabályozás pontosítására. Elemzi a keresztelés, a konfirmáció, az életkor összefüggéseit az egyháztagság létrejöttéhez és fokozatai meghatározásához. Kritikáját adja az egyháztagság egyházpolitikai okok miatt történt szabályozásának.

Kulcsszavak: *állami egyházjog, felekezeti egyházjog, vallásszabadság, állam-egyház elválasztása, református egyháztagság, keresztelés, konfirmáció, egyháztagság, egyházközségi tagság, népszavazás, egyházpolitika, egyháztagsági jogok, kötelességek*

ABSTRACT

On Membership in the Reformed Church of Hungary

Both secular law and church law conceive of the visible church as a kind of social organisation in its own right. This follows from the ecclesiastical and secular recognition of the separate functioning of church and state. In this system, compulsory church membership has been replaced by a system of a confessing church based on voluntary membership. In order for a religious community to be recognised as a legal entity, the state legal system requires that the organisation has an identifiable membership, at least at the time of its foundation. It is up to the organisation itself to decide who it considers to belong to it, who to admit to its membership and by what procedure. The Constitutional Law of the Reformed Church of Hungary, however, does not specify the conditions and methods of establishing and terminating membership of a church, but only refers to who is considered a member. However, these are not essentially legal procedures. The Reformed Church of Hungary should also regulate who is considered to belong to the church, under what conditions, and under what conditions and in what ways this membership can be terminated. In addition to evaluating the existing legal regulations, the study makes a proposal to clarify them.. It analyses the relationship between baptism, confirmation and age in order to determine the establishment and the degrees of church membership. It criticises the regulation of church membership for reasons of church politics.

Keywords: *state church law, denominational church law, freedom of religion, membership in the Reformed Church, baptism, confirmation, church membership, congregational membership, referendum, church politics, church membership rights, duties*